

**КАРАР**  
**Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы**  
**Сукаеш авыл жирлеге Советы**

Зур Сукаеш авылы

№ 8

«23» апрель 2019 ел.

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Сукаеш авыл жирлеге 30.05.2012 ел №10 карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Сукаеш авыл жирлеге Башкарма комитеты турында Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында (07.11.2013 №17, 24.02.2014 №6, 14.02.2015 №2, 02.04.2015 №9, 04.03.2016 №4 карарлар редакциясендә)

Муниципаль норматив хокукый актларны жирле үзидарә турында федераль һәм республика законнарына туры китерү максатында

Сукаеш авыл жирлеге Советы **карап чыгарды:**

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Сукаеш авыл жирлеге 30.05.2012 ел №10 карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Сукаеш авыл жирлеге Башкарма комитеты турында Нигезләмәгә 07.11.2013 №17, 24.02.2014 №6, 14.02.2015 №2, 02.04.2015 №9, 04.03.2016 №4 карарлар редакциясендә) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1.1. 3.2 пункттын түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«3.2. Башкарма комитет компетенциясенә жирле әһәмияттәге түбәндәге мәсьәләләр керә:

- жирлек Советына жирлек бюджеты проектына раслау өчен формалаштыру, тәкъдим итү;

- федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы нигезендә жирлек бюджетының үтәлеше;

- жирлекнең вәкилләккә органы тарафыннан расланган тиешле нигезләмә нигезендә муниципаль милектәге мөлкәт белән файдалану һәм эш итү;

- жирлек торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итү;

- жирлек халкын элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

- жирлек халкын ял иттерүне оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

- жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәмин итү, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыру;

- жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту, күрсәтелгән Кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

- объектлар адресларын бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементлары исемнәрен бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы исемнәренә бирү, мондый атамаларны үзгәртү, гамәлдән чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру;

- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыру;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм тормышка ашыру;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегенә өчен шартлар тудыру;

- жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм каты коммуналь калдыкларны транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

- ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәмин итү, су бүлү, халыкны ягулык белән тәмин итүне жирлек чикләрендә оештыру;

- жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегенә;

- милләтара һәм конфессияара килешүне ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклауға һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

- жирлек халкы күпләп ял итә алсын өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр бие полосаларына иреккә үтәп керүен тәмин итү дә.».

1.2. Түбәндәге эчтәлеккә 3.3 пункт өстәргә:

3.3. Башкарма комитетның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итүгә хокуклары:

- жирлек музейларын булдыру;

- жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкару;

- опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруда катнашу;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләр хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итү;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү буенча чараларны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

- муниципаль янғын сагы булдыру;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

- кеше хокукларын тээмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга булышлык күрсәтү;

- «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында " 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның бөтенроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү»;

- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

- жирлек территориясендә яшәүче хужаларсыз хайваннар белән мөрәжәгать итү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында " 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру»;

- инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтү;

- «кулланучылар хокукларын яклау турында " 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.».

1.3. 4 бүлекне түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«4. Башкарма комитет вәкаләтләре

Куелган бурычларны тормышка ашыру һәм үз функцияләрен башкару өчен Башкарма комитет түбәндәге вәкаләтләренә башкара ала.

4.1. Планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проекты, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программалары проектларын эшли;

- жирлек бюджетының үтәлешен тээмин итә, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш программаларының һәм планнарының үтәлешен оештыра;

- жирлек бюджетының үтәлешен турында хисап, жирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш программаларының һәм планнарының үтәлешен турында хисап әзерли;

- жирлекнең икътисад һәм социаль өлкә торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән мәгълүматларны закон белән билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тәкъдим итә.

4.2. Муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә, жирлек территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр:

- жирлекнең муниципаль милеккә булган милек белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, файдалану, эш белән тээмин итү һәм арендау буенча мәсьәләләренә хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очрақларда, жирлек Советының килештерүенә (раславына) муниципаль милекне тартып алу, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- жирлек советы билгелэгэн тэртип нигезендэ муниципаль казна учреждениелэре тэзи, аларның эшчэнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль учреждениелэрне финанслауны тээмин итэ, муниципаль учреждениелэрне һәм Предприятиелэрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хэл итэ, контракт нигезендэ билгели һәм аларның житәкчеләрен эштән азат итэ;

- муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алуны гамәлгә ашыра; жирлекнең төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, моның өчен жирлекнең матди һәм финанс чараларын кулланып башка эшләр башкаруга заказ бирүче булып тора;

- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итэ, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

- жирлек музейларын булдыра.

4.3. Территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

- муниципаль милектә булган жирләрне рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыру һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

- муниципаль ихтыяжлар өчен жирлек чикләрендә жирләрне резервлауны һәм жир кишәрлекләрен тартып алуны гамәлгә ашыра;

- халыкка экологик хэл турында хәбәр итэ, тиешле органнарға предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның әйләнә-тирәлеккә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләр турында хәбәр итэ;

4.4. Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданны билгеләнгән тәртиптә исәпкә алып бара;

- жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм тормышка ашыра, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

4.5. Халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә:

- халыкны элемент, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тээмин итү өчен шартлар булдыруны тээмин итэ;

- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәте белән тээмин итү өчен шартлар тудыра;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- муниципаль Янгын сагы эшен оештыра;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

- жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләр хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга булышлык күрсәтә;

- коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортлау буенча эшчәнлекне оештыруда катнаша;

- жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итү, су бүлү, халыкны Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәмин итүне оештыра;

- жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген оештыра;

- милләтара һәм конфессияара килешүне ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни жайлашуына, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

- жирлек халкының күпләп ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәмин итә.

#### 4.6. Төзекләндерү өлкәсендә:

- жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра;

-объектлар адресларын адреслаштыру, адресларны үзгәртүне, юкка чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемлекләрен, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы исемнәрен бирүне, мондый атамаларны үзгәртүне, гамәлдән чыгаруны, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыруны гамәлгә ашыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне һәм күмү урыннарын тотуны оештыра.

4.7. Гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, Халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә хокукларын бозучы дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына шикаять бирә;

- жирлек торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәмин итә;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизация эзерләү буенча чараларны оештыра һәм тәмин итә;

- муниципаль сайлаулар, жирле референдум эзерләү һәм үткәрүне, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәмин итүне гамәлгә ашыра;

- жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләнדרү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтә, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәмин итүгә ижтимагый контроль һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм итүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә булышлык күрсәтә һәм инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә ярдәм күрсәтә;

- "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында «Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра»;

- инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә булышлык күрсәтә;

- «кулланучылар хокукларын яклау турында " 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

4.8. Жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлек жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм тиешле куллануны тәмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисап тапшыра;

- жирлек Советы карарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен жирлек жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларынан өстәмә файдалануны тәмин итә.

4.9. Башка вәкаләтләр:

- жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәмин итә;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;

- федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләренә үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра;

- гражданның жирлек өчен социаль эһәмияткә ия булган эшләренә (шул исәптән дежур торуларны) иреккә рәвештә башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;

- жирлек халкы яки жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә кабул ителгән карарлар, жирлек башлыгы карарлары һәм боерыклары үтәлешен оештыра;

- законнар, жирлек уставы, жирлек Советы карарлары белән жирлек советы яки башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләреннән тыш, жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.».

2. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында» <http://pravo.tatarstan.ru>. урнаштыру юлы белән халыкка җиткерергә һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә <http://aznakayevo.tatar.ru> веб-адрес буенча урнаштырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Сукаеш авыл жирлеге Советының законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Рәис

Закирова З.Ж.